

Kék Ég

2016

Tavaszi

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

20 évesek lettünk

Kutatok az emlékeimben, mi is történt 1996-ban, aztán segítségül hívom az internetet: atlantai olimpia, Clinton elnökké választása, Bokros Lajos lemondása, a nagy botrányt kavaró Tocsik-ügy, II. János Pál pápa magyarországi látogatása – mind történelem, ahogy a Kerekdomb Egyesület 1996-os megalakítása is az.

Akkor már pár éve együtt dolgoztunk, kirándultunk, táboroztunk néhányan, a csapat egyre nőtt. A környezeti ügyeket több helyi probléma is előtérbe hozta: az erdőt veszélyeztető autópálya építés, ami a Faluszépítő Egyesület hathatós közbelépésére módosult úgy, hogy ma is élvezhetjük az erdő közelségét, a településen áthaladó napi több száz kamion, a lassan igénnyé váló szelektív hulladékgyűjtés megtapasztalása Nyugat-Európában és hazai hiánya. A '90-es évek elején sokan éreztük azt, hogy beleszólásunk van a köz dolgaiba, sorra alakultak az országban és a településen is a civil szervezetek.

Ez a csapat is, ami már évek óta együtt dolgozott, úgy érezte 1996 tavaszán, hogy itt az idő, megvan a szükséges csapat és tudás, és szükség is van a nagyobb ügyek megoldásához egy szervezettebb formára. 27-en gyűltünk össze aznap délután a Művelődési Ház emlékezetes, narancssárga műanyag lambériás termében, nagy körbe raktuk a székeket és néhány óra alatt döntöttünk a legfontosabb kérdésekben: megalakult az egyesület.

A húsz év alatt sok minden történt, a részletes lista hosszan olvasható az egyesület honlapján. Részünk volt az ország egyik első szelektív hulladékgyűjtő rendszerének kialakításában, és büszkék vagyunk rá, hogy a törökbálintiak többsége elhitte nekünk, hogy itt valóban újrafeldolgozásra kerülnek a begyűjtött hulladékok. Elértük, hogy ma már csak tévedésből menjen át a településen egy-egy kamion a DEPO felé, hogy zajvédő falak legyenek az autópálya mellett Budaörsön és Törökbálinton is, hogy a vasút zajvédő falak között haladjon. Elértük, hogy az erdőt sorompó védje a behajtási pontokon. Már hússzor megszerveztük a Kerekdomb futást, ezzel sok ezer embert mozgatva meg a településen és környezetében. A nagy projektek mellett a rendszeres, kisebb programjaink is hasonlóan fontosak és kedvesek nekünk: az évi kétszeri erdőtakarítás, a falocsolás, a faültetés, a madáretetés, a majálison a palántaárusítás sok évig, mostanában az egészséges harapnivalók, a környezeti nevelési programok, és még hosszan sorolhatnám.

Persze számos dologban kudarcot vallottunk: nem sikerült megakadályoznunk, hogy sok száz hektárt beépíthetővé tegyen az önkormányzat, hogy a Törökbálinti-tó köré ne lehessen sok ezer négyzetméteres épületeket építeni, hogy az Europa 2000 terület megmaradjon természetesnek, sajnos itt is hosszú a lista.

Ami a sok részlet mellett a legfontosabb eredménye az elmúlt húsz évnek, hogy a törökbálinti közgondolkodásban megjelent a környezeti gondolat és sokaknak jelen van a mindennapi életében.

Köszönjük mindenkinek, aki akár önkéntesként, akár a programjainkon résztvevőként hozzájárult ehhez a húsz évhez, nélkületek nem jött volna el ez a 20. születésnap. Folytatjuk, remélem veletek és még sok új taggal. Ha csatlakoznál, elérhetőségünk a www.kerekdomb.hu-n. (#1)

Szedlay Gyöngyi, az egyesület alapító elnöke

Új idők, új szelek...

Színes Kék Ég??? A cím alapján nem lenne meglepő, de azért nincs ilyen tervünk. Valamit mégis kitaláltunk: cikkeinkhez tartozó fotókat találnak olvasóink a kerekdomb.hu oldalon. A szövegben számozott (#38) jelek mutatják, hogy hova illeszkednek az egyes képek. Akit érdekel, keresse fel honlapunkat és élvezze színesben a Kék Eget!

Városházát a népnek!

- Avagy a régi „új városháza” története

Egy biztos, ez nem egy sikersztori. A törökbálinti mindenkori aktuális vezetőkben folytonosan megjelenő vágy egy új városháza. A 70-es években készült rendezési tervekben már kijelölték a Szérűskertet a polgármesteri hivatal ideális helyének. A 90-es években, az önkormányzás első éveiben aztán a figyelem és egyben minden anyagi forrás a közművesítésekre fordul, egy új községháza fontossága a háttérbe szorul. A 90-es évek második felében a Községi Újság porolja le és hozza újra lendületbe a témát. 1999-ben Turai István akkori polgármester műegyetemista hallgatókkal készített terveket szérűskerti vagy patakperti elhelyezéssel. Az elkészült pályaműveket közzéteszik, a lakosságtól pedig újabb ötletek érkeznek. Ekkor merül fel az OMÜV területe is lehetséges helyszínként. 2000 júniusában készül egy lakossági kérdőív az építendő hivatal helyszínének tárgyában. A beérkezett válaszokból az derül ki, hogy a válaszadók többsége a Városháza jelenlegi helyét gondolja a legjobb megoldásnak. 2001-ben újabb színezetet kap a történet. Ekkor már egy létrejövő településközpont részeként készülnek tervek a SCET Városfejlesztő Rt. jóvoltából. Az egyik az OMÜV területét, míg a másik a jelenlegi Városháza helyét jelöli meg helyszínek. 2005-ben születik egy testületi határozat, ami az OMÜV területét jelöli ki. 2007-ben intenzív vita zajlik a leendő helyszínnel kapcsolatban. Elek Sándor jelenlegi polgármester akkor még tükörhegyi képviselőként a Szérűskertet tartja a legjobb választásnak.

A Kálvária-domb melletti (jelenleg önkormányzati parkolóként fenntartott) terület helyszínjavaslatként felmerül, de leszavazásra kerül. Eközben EU-s pályázatot akar az önkormányzat a teljes Munkácsy utca rehabilitációjára városházát is építve, de annak helyszíne még mindig nem dőlt el. 2007 májusában a sürgető pályázati határidő miatt, nagy hirtelen egy teljesen új helyszín kerül végül elfogadásra, ami a plébánia és a szanatórium közötti terület. Úgy döntenek, hogy egy 2100 nm-es épületet szükséges és elégséges megtervezni a hivatal számára. 2007 júliusában Gyarmati Mihály képviselő sürgősségi indítványt nyújt be, amelyben a jelenlegi Városháza helyét jelöli meg helyszínnek, de a többségtől nem kapja meg a támogatást. Mindeközben nagy kapkodás kezdődik, hogy a „Fő utca projekt” névre hallgató pályázat határidőre beadásra kerülhessen. Végül sikerül beadni és megnyerni a pályázatot. A teljes projekt 1,9 milliárd összértékéből közel 800 millió az EU-s támogatás. Ebből 650 millió forintba kerülne a városháza építése 280 millió EU-s támogatással.

Meg is indul a tervezés, a város több részletben 65 millió forintot fizet ki tervekre 2011-ig. Sajnálatos módon 2010. év végén a Fidesz többségű Parlament Törökbálintot rendkívül hátrányosan érintő döntést hozva elvonja a Telenor iparüzési adójának zömét, így a város több mint 2 milliárdos összegtől esik el évente. Ez akkor az éves költségvetésünk közel egyharmadát jelenti. A „Fő utca projekt” pedig más tervezett beruházásokkal együtt leállításra kerül, elbukva ezzel a megnyert 800 milliós EU-s támogatást is.

A „Fő utca projekt” miatt létrehozott Városfejlesztési Zrt. százmilliós bekerülési költség után felszámolásra kerül. A város pedig áthidalva az igényt 2010-ben 750 nm-t bérel a GL Outletben hivatali működéshez.

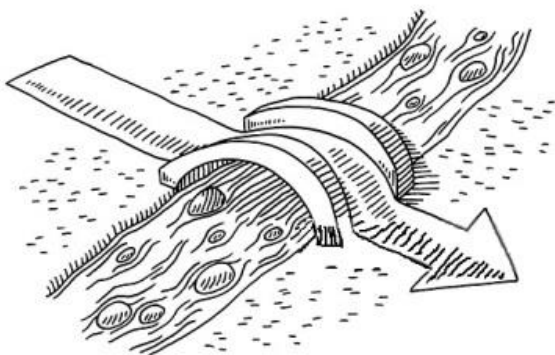
A város a következő években próbál talpon maradni az adóelvonást követően kialakult helyzetben, így városháza ügyben nem történik semmi jelentős. Mígnem a 2014 októberében frissen megválasztott Elek Sándor polgármester rögtön az első intézkedései egyikeként kezdeményezi egy új városháza újabb tervezésének megindítását, elvetve ezzel az eddigi terveket, amelyekre már 65 milliót költött a város. Nem véletlen tartja a helyi mondás: „Törökbálint a tervek városa”. Másfél millió forintért kijelölésre kerül egy „új” helyszín, ami nem más, mint a már 15 éve is javasolt jelenlegi Városháza területe. 2015-ben több milliót költünk tervpályázat lebonyolítására, sok pályaterv készül. A nyertes tervpályázó 2600-2700 nm-es épület megvalósítására tesz javaslatot az előzetes igénynek megfelelően. Az építési tervek elkészítésére pedig újabb 70 milliót különít el a képviselő-testület az idei költségvetésből.

Fontos változás következik be a 2010-es állapotokhoz képest. A több mint 3 éve tartó átszervezések során a kormányzat folyamatosan csökkenti az önkormányzatok feladatait. A 2012. évi XCIII. törvény létrehozta a járási hivatalokat. A polgármester szerint minket ez nem nagyon érint, azzal érvel, hogy leginkább az okmányirodai feladatok kerültek a járásokhoz, amiben Törökbálint nem érintett, így a feladataink alig csökkentek. A tény pedig, hogy 81 államigazgatási feladat maradt a jegyzőknél és 80-at pedig a járásokhoz rendeltek (amiből csak egy tucat az okmányirodai). Vajon miért van szükség akkor a jelenleg összesen 1400 nm-en működő hivatalhoz képest közel kétszer akkora? A polgármester oly jellemző „csakazértis” politikája semmilyen ellenvéleményt nem hall meg. Az előző városháza terv 650 millióval számolt, 280 millió EU-s támogatással. A jelenlegi elképzelés alapján a város 1000 millió hitelt tervez felvenni, ami mellé viszont már nulla a pályázati pénz. 2026-ig akarja a jelenlegi városvezetés újra eladósítani a várost. A megalomán „építsünk jó nagyot” helyett először a rengeteg feladattal csökkentett hivatalt kéne átvilágítani, a szükséges átszervezéseket elvégezni. Ezt követően lenne érdemes városházát tervezni, hiszen nincs feleslegesen kidobni való pénzünk. Ha a „csakazértis” hozzáállás helyett helyes sorrendben haladna a folyamat, akkor a jelentkező költségmegtakarításból például kétszer le lehetne teljesen aszfaltozni Annahegyet.

Szőke Péter

Vizes ügyeink Törökbálinton

Az előző önkormányzati ciklusban együtt dolgoztunk a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottságban **Hajós Bélával**, aki a bizottság külsős tagjaként, a hivatal vízügyi tanácsadójaként 2010 óta segíti az önkormányzat vizes problémáit megoldani, megítélésem szerint sok sikerrel. Emberileg is nagyon megkedveltem és szakmailag is nagyon tiszteltem hozzáértését, nyitottságát, rugalmas gondolkodását, fiatalos lendületét, hatékony tárgyalás-technikáját. Vízügyes szakértelmével 1991 és 2003

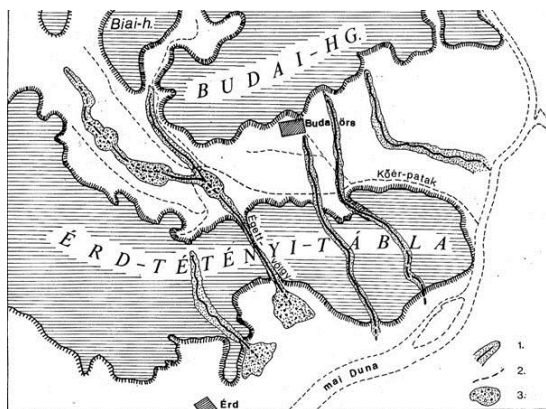

között, nem akármilyen években, négy kormányt szolgált vízügyi államtitkárként, mielőtt csendesnek és békésnek nem nevezhető nyugdíjas éveit megkezdte. Hajós Bélával és közös régi barátunkkal, **Gyarmati Mihály** VFKB elnökkel tekintettük át a település vizes kérdéseit. Több órás beszélgetésünk lényegét kivonatolva igyekszem közreadni, az érthetőséget szolgáló jegyzetekkel. Haladjunk térben, vegyük a vízfolyás mentén sorra az adódó fontos témákat!

Patakunk, a Hosszúréti patak törökbálinti mellékága, aminek vízgyűjtő területe Törökbálint. A patakág rétegforrással indul a Hosszúréti major magasságában, (#2) egyre izmosabb vízfolyássá erősödik, ahogy a Munkácsy utcáig, majd a téglagyárig elér. A patak a Téglagyár utcánál betorkollik a főágba, ami a tó felől érkezik, aztán befogadja a Budakeszi mellékágat. Az egyik a Törökbálinti tóból jön, Biatorbágy irányából, a másik 100 m-rel lejjebb, Budakeszi felől érkezik. (#3) Ezek után a budaörsi dombokból eredő több forrás vizét fogadja be, mint a budaörsi ágot, a repülőtér környékén, majd Kamaraerdő után **Kőérberki patak** néven halad a Duna felé. Amíg településünkön a víz-, gáz-, csatorna-, villany- és útügyek lépést tartottak a település fejlődésével, patakunk kezelésében ezt nem sikerült megtennünk. A problémát az okozza, hogy a befogadásra, levezetésre váró víz mennyisége háromszorosára nőtt a vízgyűjtő területen, ami nem csupán Törökbálint mélyebb területein okoz „nagy vizek” esetén gondokat, hanem a főváros XI. és XXII. kerületében is komoly áradásokhoz vezet. Mossa a Rózsa völgyben a villamos töltését, sőt 2010-ben a Demján lakópark alatt komoly elöntés történt. Itt mederbővítésre lenne szükség, amire EU-s támogatást kapott a főváros, de a lakók ellenállása miatt visszaadták a megítélt összeget. A Hosszú-réti patak és az egész vízrendszer tipikus állami kezelésű vízfolyás rendszer. Több érdekelt van, ugyanis érinti Budakeszi, Biatorbágy, Budaörs, Törökbálint területét és Budapest XI. valamint XXII. kerületét. A tulajdonjog állami és részben önkormányzati, kezelő az autópálya igazgatósága, az önkormányzatok, sőt a Pest Megyei Csatornázási Vállalat is – ami mintegy 25 éve megszűnt. A törökbálinti szakasz állami tulajdon az eredésétől a Tüskevár közig, kezelője pedig a fenti fantomcég. A Tüskevár köztől a torkolati befolyásáig az önkormányzat kezeli. Mindez azt jelenti, hogy nem beszélhetünk egységes kezelésről és üzemeltetésről.

Az **Auchan mögötti** patak szakasz védetté nyilvánításáért sokat tett a Kerekdomb Egyesület. Tanulmányt készítettünk a természeti értékekről, beadtuk a védelemre vonatkozó kérelmünket a természetvédelmi hivatalnak. (#4) Helyi védelem alá vonását javasolták a szakemberek, amiről az önkormányzat dönt. Első körben elutasították a javaslatot, de reményeink szerint egy második körben el lehet érni a helyi védelem alá helyezését. A múlt héten szalonkát láttam felröppenni ott ... (#5)

A Hosszú rét és a Rác zug hatalmas felületéről a patakban lefolyó záporvízbe a **Dulácska völgyhídnál** érkezik az M0 autópálya egy szakaszának csapadékvize Törökbálintra. Ez a vízmennyiség az egyik legnagyobb tétel azokban az árhullámokban, amelyek a Dózsa György és Szent István utcai házak pincéit elöntik. Önkormányzatunk kezdeményezésére az M0 beruházói ezért egy 30 ezer m³-es zöldtározót alakítottak ki az elmúlt hónapokban, aminek az M7 alatt átvezető végénél kis zsillippel visszatartható időlegesen a nagy csapadékok esetén a víz, jelentősen redukálva az áteresztést. (#6) Most a pusztítást látjuk, a nyers földmunkát, de néhány hónap, év alatt a növényzet belakja majd a terepet. A környéken lakók grundként is szeretnék használni a sík részét, aminek nincs jogi akadálya. Az M7 alatt átjutva lesz még egy lépcsője ennek a záportározónak: az Érdi út, a Kinizsi utca és az M7 között olyan méretű a meder, ami cca. 3 ezer m³ vizet tud időlegesen visszatartani (#7), a patakon átívelő vízvezetékét védő vasbeton gát pedig 400 mm-es átfolyóival kis mértékben szintén vissza tudja tartani a hirtelen vizeket. Az egész projekt 99 milliójába kerül az államnak.

2010-ben, az emlékezetes nyári záporban a **Virág tanya felől** is nagy víz ömlött a településre. Az M0 bővítésének vízjogi engedélyt megfellebbezte az önkormányzat, mivel a nagyobb útfelület miatt 20%-kal több csapadékvíz érkezik ebből az irányból hozzánk. Az érdiek új, Virág tanya melletti M7 fel-le hajtójának be-

ruházásával (#8) egy időben ennek kezelésére építették ki azt a komoly árokrendszert, amit az Érdi út mellett látunk. A nagy keresztmetszetnek és a dróthálóból, kövekből kialakított Reno-matracoknak csillapító, lassító hatásuk is van. (#9)

A Virág tanyánál van a település vízhálózatának egyik betáplálási pontja, ahol víztározó működik az M7 mellett 2x1000m³-es puffer-medencével (#10), amiknek a nyomás stabilizálásában van komoly szerepük, és klórozó is működik itt. (Vannak, akik még emlékeznek azokra az időkre, amikor nyaranta Törökbálint magasabb részein nem volt víznyomás, vödörrel és lajtos kocsikkal oldották meg a lakosok a mindennapi vízigényüket hetek hosszú során át.)

A **Patak utca után a piac** hátsó területét érinti a patak. Itt kis tavat terveznek kialakítani az új városháza projekt keretében. A Munkácsy u 63-tól a patak fedetten folyik a

Szabadság térig, ahol a szökőkút után bukkan ismét felszínre, s tart a téglagyár felé. A kibukkanás előtt fogadja be a patak a focipálya és a Rudák telep – a Sziget – a Jázmin utca irányából érkező vizeket. A Szabadság téren az elmúlt évben kialakították a megfelelő átvezető zártszelvény kapacitást, ami ennek a két iránynak a vizét képes gyorsan a patakba vezetni. Az Anna hegy – focipálya felől kész a megfelelő levezető árok terve. A projekt viszont áll, mert a nyomvonalra több Alsóerdősor utcai ingatlan ráterjeszkedett, beépítették azt és az erdészet sem mutat kellő rugalmasságot a helyzet megoldásához.

A Jázmin utcai irány vízszabályozását a józan paraszti ész és a vízügyi logika ellenére felülről kezdték el. A **Hegyalja útról** a Szigetre vezették a csapadékvizet, ami az erdő szélén olyan szinten szétmosta a levezető erdei utat, hogy gyalogosan is alig lehet közlekedni rajta. (#11) Így komoly eső esetén ömlik a hordalék a Pince tér tetejére. 250 m-nyi szakaszt kellene rendbe tenni, s a szabályozási terv szerinti nyomvonalra helyezni, de ez több tízmilliós tétel lenne.

A Hegyalja út csapadékvizét egy osztóelemmel a grund mellett át lehet vezetni a Telenor felé a **Diósi út** irányába. (#12) A Diósi út melletti árok szélesítésére vagy zárt-szelvényben való vezetésére még szükség lenne, de nincsenek sem számításon, sem tapasztalatok arról, hogy a Telenor körforgalomnál lévő víztározó elbírná-e ezt a többletvizet. Az átvezetés befejezése az engedélyezési folyamat csúszása miatt késik, a befejezéshez szükséges fedezet a költségvetésben rendelkezésre áll.

A nádas tó ügye terítéken volt az elmúlt hónapokban. Hajós Béla vetette fel az ötletet, hogy lehetne egy szép „wetland”-et (természetközeli vizes élőhelyet) kialakítani a nádas környékéből. Az első terveken 7 ezer m², a másodikon 5 ezer m² felületű tó szerepel. (#13) A tervek szerint 2 levegőztető lépcső is szolgálná a szükséges O₂ ellátást. A terület Ny-i oldala önkormányzati tulajdon, a K-i oldal 19 tulajdonosé. A beruházást 70 millió körülire becsülik. Nagy kérdés, hogy ekkora összeget tud-e erre a célra fordítani a következő években az önkormányzat. Az Kerekdomb Egyesület véleményét még a bizottsági és a testületi tárgyalás előtt megkérdezték, ami fontos gesztus volt az önkormányzat részéről. A tagság hozzászólásai alapján a következő véleményt fogalmaztuk meg:

- „A tervezett vízfelületet nagyon nagyra tartjuk a patak vízhozamához képest.
- A pangó víz és az ebből fakadó oxigénhiány nem kívánatos bomlási folyamatokat indíthat el. Erre a problémára van közeli precedens, lényegesen nagyobb vízhozam mellett is.

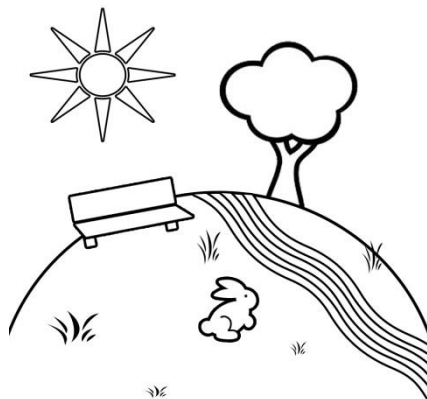
- Az állóvíz megfelelő kezelése szakértelmet és folyamatos odafigyelést igényel, ami nem minden esetben sikerül hiánytalanul településünkön.
- A terület természetes élővilága túlzottan nagy területen lenne megsemmisítve.
- Nem gondoljuk, hogy rekreációs és játszótereket ezen a területen kellene zöld mezős beruházásként megvalósítani.
- Nagy értéknek tartjuk a nádasat, ami - ha nem hordunk bele szemetet - sok élőlény menedéke, élőhelye lehet.

Ha hozzá szeretne nyúlni az önkormányzat, akkor

- lényegesen kisebb felületű tó,
- meanderező patakmeder,
- természetes anyagokból kialakított tanösvény-sétaút kialakítását,
- nagyobb felületű nádas meghagyását és
- ligetes, ilyen helyen élő facsoportokkal történő körülvételét javasoljuk,
- a vízi madárvilág és más élőlények megfigyelésére alkalmas kilátót, madárvártát, padokat javaslunk a tervben szereplő beruházások helyett.
- A nádas parkolókkal történő körülépítése értékes területet venne el egy olyan természeti értékből, ami a település középső részében van, gyalogosan és kéreppárral is könnyedén megközelíthető.
- A terv látványos, de a megvalósítását nagyobb vízhozam és nagyobb rendelkezésre álló terület esetén látnánk reálisnak.”

Minden vizes élőhely kincs, az élővilág legsérülékenyebb részének ad esélyt a túlélésre. A wetland kialakítását alapvetően támogatjuk, a hogyanjában nem értünk teljesen egyet. Nincs még döntés lapzártánk idején. A kisajátítás húzódik. Célszerű lenne a vízjogi engedélyt a közepes méretű tóra kérni, mert kisebbet lehet kialakítani, ha úgy dönt az önkormányzat, de fordítva nem megy. Hajós Béla biztos abban, hogy a víz nyáron is át tudja megfelelően öblíteni az állóvizet, mivel a Tükörhegy felől komoly vízmennyiség érkezik rétegforrásokon keresztül a területre.

A Sasadi vagy **Törökbálinti tó** a 70-es években mesterséges duzzasztással alakult ki a mocsaras, lápos völgytalpon. Magántulajdonban van. A nagy környező lejtők, az autópályák, valamint a biatorbágyi és budaörsi logisztikai és bevásárlóközpontok csapadékvizeit

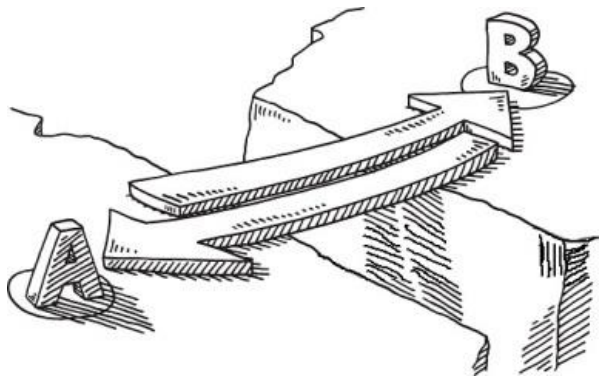
kellene befogadnia nagy esőzések esetén, de erre képtelen, mivel jelenleg egyszerű túlfolyóként működik. (#14) Ahhoz, hogy puffer szerepét betöltse, 70 cm-rel alacsonyabb vízszintre lenne szükség. Panaszt tett az önkormányzat a magas vízszint miatt a vízügyi hatóságnál. Ha kimozdul a holtpontról a Tó-park ügye, és vannak mostanában erre utaló jelek, akkor valószínűleg megoldható lesz majd, hogy sétálva, futva körbe lehessen járni a tavat.

A téglagyár mögötti **újabb törökbálinti szennyvíztisztító** telep (#15) felújítása idén befejeződik. 1000 m³ szabad kapacitással fogunk rendelkezni a 3300 m³/napos összkapacitáson belül. Jó hatásfokkal működik az üzem, ami nem kis teljesítmény, mivel évről évre töményebb a szennyvíz a víztakarékos háztartási berendezéseknek köszönhetően, és egyre szigorúbbak a telep által kibocsájtható vízre vonatkozó előírások. A sok erőfeszítés ellenére még mindig sok illegálisan bevezetett csapadékvíz kerül bele a csatornahálózatba, esőzések idején harmadával megnő a szennyvíz mennyisége, ami veszélyezteti a biológiai tisztítást végző baktériumkultúrákat. Mivel nem is olyan rég 200 l olaj került a szennyvízbe, ami tönkretette a telep biológiai lelkét, az előtisztítónál egy osztóművet építettek be havária esetére, hogy vissza tudják tartani, meg tudják védeni baktériumflórát. A telep öfenntartó: a szükséges felújításokat, beruházásokat a csatornadíj, a bérleti- és alapdíjak fedezik.

A **régi szennyvíztisztító** (#16) szagát érezzük minden alkalommal, ha a DEPO mellett elmegyünk. A telep a benzinkút mögött helyezkedik el, azzal a több ezer m³ szennyvíziszappal, amit magas kadmium-tartalma miatt nem tudunk évtizedek óta elhelyezni sehova. Az erről szóló tárgyalások félbe maradtak, nincs egyezés a két település között. Pénzt kellene szerezni erre a pillanatnyi állapotában veszélyes hulladéknak az elszállítására és szakszerű kezelésére. A Törs Kft. felszámoláson esett túl, Budaörsnek és Törökbálintnak sincs szüksége a telepre. Viszont időzített bombaként ketyeg a felhalmozott hulladék. A környezetvédelmi hatóság bármikor akcióba léphet a helyzet rendbetétele érdekében. A telep kapacitásának harmada Törökbálinté, kétharmada Budaörsé. A gazdag szomszéd néhány éven belül csatlakozik a Dél-Pesti szennyvíztisztító telephez, így az itteni telep csupán átemelő pontként fog üzemelni a részükről. A megoldás részben az arányok kiszámolása lehetne, hogy melyik településről mennyi szennyvíz érkezett a telepre a szennyezett iszap felhalmozódása idején, másrészt vissza kellene keresni, hogy mely üzemben használtak kadmiumot a Mechanikai Művek és az ISG, illetve a Budaörsi Repülőtér ipari részlegei területén, hiszen a szennyezés ezen ipari komplexumok egyikéről érkezhetett.

A Pistályi réten, a régi szennyvíztisztító alatt tervezett zöld záportározó (#17) megoldaná a fővárosi áradási gondot, néhány órára megakasztaná a nagy vizeket és a patak alsó szakaszának keresztmetszetét tiszteletben tartó ütemben engedné le a tavaszi-nyári nagy záporok vizeit. A nagyjából 1300x200 m-re tervezett zöld tározó megépítése elsősorban nem törökbálinti érdek. Akkor lesz belőle valami, ha Budapest elhatározza magát a beruházásra. Most mintha szándék mutatkozna erre: együttműködési szerződés készül éppen, aminek aláírása folyamatban van ezekben a hetekben, hogy EU-s és állami pénzekből meg lehessen valósítani ezt a tározót.

Egy külön történet a **Felső Pistály „locsoló” vízhálózata**. Ott ugyanis nincs vezetékes víz, de egy kicsit mégis, viszont ez évi 7-8 milliójába kerül az önkormányzatnak, Törökbálint közös pénztárcájának. Akkor most hogy is van ez? Az 1960-as évek óta egy illegális vízhálózat alakult ki a Tétényi fennsíkron működött hadiüzem, a Mechanikai Művek vezetékhálózatából. A hajdani dolgozók és telektulajdonosok egymásnak adták tovább a vezetékét. Senki nem tudja, hogy pontosan merre halad a vezeték, mely telkeken van, mely telkeken nincs víz. De vannak itt-ott kerti csapok, néhol vezetékezett fürdőszobák, akad úszómedence is és van, amikor az aszfalton folyik a víz, valami probléma nyomán. A helyzet semmilyen jogszabálynak nem felel meg.

Hivatalos kategória nincs is rá, nem ivóvíz, talán locsolóvíznek lehetne nevezni. Id. Elek Sándor polgármestersége idején 97-ben a Fővárosi Vízművekkel szolgáltatási szerződést kötött az önkormányzat, fizetési kötelezettséget vállalt, hogy ne zárják le a vezetékét. Azóta az önkormányzat fizet a Fővárosi Vízművek felé a vízért. A továbbbszámlázás azonban nem megy, önkéntes alapú a fizetés, önbevallással. 97 előtt valószínűleg még a Mechanikai Művek fizette a számlát. Most, aki akar, bemond annyi fogyasztást, amennyit gondol, és annyit fizet. A kontroll és a fizetés szinte teljes hiányában persze irreálisan magas fogyasztás, elfolyás és esetenként pazarlás olvasható ki az önkormányzatot terhelő költségekből, adatokból. Szóval az egész teljesen szabálytalan, semmilyen előírásnak nem felel meg, engedélye nincs: horror! Az viszont tény, hogy ez lassan kialakult, lassan terjedő vízlopás, ami a Felső Pistályban történik. Több éves küzdelem árán vízjogi engedélyt kapott egy terv, ami 105 telek vízellátását tenné lehetővé legálisan. A mintegy 100 milliós beruházásba az önkormányzat 30 millió közpénzt tolna, a szükséges nyomásfokozóra és a belső

gerincvezetékre, ami még a MM területén lenne kialakítva. (#18) 70 milliót – az elosztóhálózatot és a bekötéseket – a tulajdonosoknak kellene állniuk. Ez 6-700 ezer Ft lenne telkenként. A megkeresett 105 tulajból 60 jelzett vissza, nagyon kicsi az érdeklődés. Sokaknak valószínűleg van vizük, ingyen, ezért sem nagy a lelkesedés. 2/3-os beszállás kellene a társulat alakításához, de az is egy csavar a nem egyszerű helyzeten, hogy mezőgazdasági területre nem lehet vízügyi társulást alakítani. A bankok erre, nagy valószínűséggel, nem fognak hitelt adni, tehát a finanszírozás ezen lehetőségéről nem lehet szó. Évek óta áll ez az ügy is. Érdemes szorozni egy kicsit: az éveket a milliókkal... És még ehhez adjuk hozzá az eddig lefolytatott vizsgálatok, tervezések díját is – szép összegek csorognak el az önkormányzat büdzséjéből ezen a lyukon is.

Több évtizedes konfliktust sikerült nyugvópontra hozni az **ÉTV-vel**. Korábban a pénzügyi elszámolások során alakult ki egyet nem értés. A cég bevételeiből az üzemeltetési jogért bérleti- és alapidíjat fizetnek Törökbálintnak, a csőhálózat és a szennyvíztisztítók tulajdonosának. Ebből vízügyi építési alapot különítenek el, ami évente mintegy 50-70 millió Ft. Így a vízágazat önfenntartó és megfelelő gazdálkodás esetén nem terheli az éves költségvetéseket.

Ezt a pénzt korábban nem láttuk, egy számlaköteget tettek le az asztalra, ami arról szólt, hogy mire költötték. A számlák értékére 25% „rezsiköltséget” számolt rá az ÉTV. Mintha egy vállalkozó a vállalási árára rátenné még a negyedét... Utólagos ráfordítás-könyvelés zajlott. A benyújtott számlák ellenőrizhetetlenek voltak. Sokszor olyan érzése volt a hozzá értőknek, hogy pld. Érden végzett munkákat is ide számláztak. Több év komoly vitái, villongásai, csatározásai nyomán sikerült elérni, hogy néhány személycsere történt az ÉTV-nél, hogy műszaki ellenőrt alkalmazunk, hogy a rezsiköltség 15%-ra lett leszorítva, hogy az üzemeltetési költségek el lettek különítve a tartalék kerettől és a meghibásodásokra zárolt kerettől. Ma a vízügyi építési alap elköltéséről az önkormányzat bizottsága rendelkezik, de az ÉTV a kivitelező. A bérleti díj, a korábbi beszámítási eljárás helyett, negyedéves bontásban átutalásra kerül az önkormányzatnak, amiből a benyújtott negyedéves számlákat a műszaki ellenőr igazolása után egyenlíti ki. A kialakított eljárási rend megfelel a szokványos uniós beruházási eljárásoknak. Az elszámolás TERC alapon történik (ez egy széles körűen használt kalkulációs, számlázási rendszer az építőiparban, ami nem kifejezetten olcsó, 2300 Ft-os rezszi óradíjjal számol, de elfogadott szisztéma). A 15%-os rezszi-költség, amit az ÉTV taggyűlése szavazott meg, ugyan drágítja a kivitelezéseket, de ha külső céggel építtetnénk, a vízügyi törvény alapján szakfelügyeleti díjat kellene az ÉTV-nek fizetni, ami eléggé szabályozatlan fogalom, valószínűleg nem lenne kevesebb a 10-15%-nál. Ráadásul az ÉTV valószínűleg magának nem csinál olyan minő-

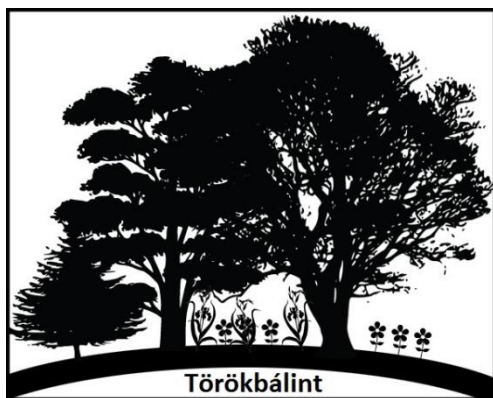
séget, ami saját magának ne legyen az üzemeltetés során megfelelő. És azt se feledjük, hogy a cég 13%-ának Törökbálint a tulajdonosa. Összességében leszögezhetjük, hogy normalizálódtak az önkormányzat és az ÉTV kapcsolatai, a szolgáltatás jó színvonalúnak mondható, az ÉTV hozzáállása és együttműködési készsége szakszerű és segítőkész. A vagyoni kérdések rendezettnek tekinthetők, az önkormányzati nyilvántartások korszerűsítése viszont szükséges.

Nem gondoltam, hogy szórakoztató cikk születik ebből a témából. Ugyanakkor fontosnak gondolom, hogy vízügyeinkről kicsit tájékozottabbak legyenek az érdeklődő törökbálintiak. A Kék Ég ennyit tehetett ennek érdekében. **Köszönöm Hajós Béla és Gyarmati Mihály segítségét!** (#19)

Fernengel András

Élesszük újjá a Tóparki sétányt!

2010. évre a hatalmas Tóparki projekt részeként az addig szinte kizárólag horgászok által használt törökbálinti tó déli partját gyönyörűen kiépítették. A part teljes hosszában díszburkolattal ellátott sétány épült, világítással, padokkal, szeméttárolókkal. A zöldfelület is teljesen megújult. A környező szántóföldektől kerítéssel és egy örökzöldekkel leválasztott, beépített öntözőrendszerrel ellátott gypsávot alakítottak ki, hatalmas növénytartókba dísznövényeket telepítettek.

A terület „közforgalom számára megnyitott magánút”. Mi törökbálintiak a környező települések lakóival együtt gyorsan felfedeztük magunknak. Megszerettük! Minden korosztály szívesen tölti itt idejét. Van, aki csak egy jót beszélgetni jön, van, aki a gyermekeit vagy kutyáját „futtatja”, sokan járnak ki babakocsival, kerékpárral. Sokunk jön ki rendszeresen!

Tavasztól ősziig gyakran lehetett látni piknikezőket, szüli- vagy névnapozó gyerekcsoportokat a gyepen. (#20) Az utóbbi 1-2 évben ez utóbbiak egyre kevesebben jönnek. A korábban a fűvön focizók, röplabdázók, tollasozók eltűntek. Az ok egyszerű. Látványosan romlik a szépen parkosított terület. A gyeplap lassan teljesen tönkremegy.

megy, elhanyagolták, nem nyírják. A növénytartó edényeket nem öntözték, a növények jórészt tönkrementek. (#21) A 2015.júliusi vihar néhány fát kidöntött, miután a sétány nagyobbik Törökbálinthoz tartozó felében teljesen kivágták a nyárfasort. A fák értékesebb részeit elszállították, az értéktelent magára hagyták, hónapok óta kisebb-nagyobb halmokban várja, hogy elszállítsák.

A terület gazdája nem foglalkozik a területtel.

A Tó nyugati végén a 2010 végén becsődölt Tópark projekt betontorzójának egyik épületében 140 lakás kialakítása kezdődött meg, amelyek átadását 2017 elejére tervezik. (#22) A keleti oldalon, a Shell kút mellett pedig már idén őszre ígéri egy állandó jelleggel működő piac csarnok felépítését és átadását. Itt majd kis- és nagykereskedések, háztáji, kistermelői, kézműves és bio áruk, hungarikumok és nemzetközi specialitások várják a vásárlókat. (#23)

A sétány kisebb felületére összezsúfolva, nagymennyiségű nyárfa suhángokat telepítettek az utóbbi 1-1,5 évben, de a szakszerűtlenség és gondozás hiánya miatt a csemeték jelentős része kipusztult. Az erdészeti ezt tartja szakszerűnek, ilyen sűrűn telepítenek mindent. Tavasszal derül ki, hogy hány pusztult el, mivel ősszel telepítették.

Sokunk nevében kérem, hogy a tulajdonképpen közterületként használt területen még idén kezdjék el az új fák szakszerű és átgondolt telepítését és a „gyep” rendszeres nyírását! Kérjük az Önkormányzatot, hogy határozottabban próbálja elérni a terület tulajdonosánál a sétány újjáélesztését, illetve fogadókészség hiányában, szükség esetén, ajánlja fel segítségét! Úgy tűnik a sétány gazdájának a terület hasznosításából származó igen szerény bevételei okán nem költ a sétány karbantartására. Ne hagyjuk tovább pusztulni!

Fekete Lajos

2016 – A komposztálás éve Törökbálinton

Végtelen mennyiségű hulladékból jóval kisebb térfogatú értékes anyag kinyerése, minden környezetterhelés nélkül? Áááá! Ilyen csak a mesében van! És a komposztládában...

Belerakjuk a komposztládába, komposztgödörbe, komposztkeretbe az összes növényi eredetű hulladékunkat: krumplihéj, almacsutka, kigyomlált gaz, őszi lomb, levágott fű, tönkre ment vágott és cserepes virág, hagymahéj, ... és csupán arra figyelünk, hogy a nagy nyári hőségben se száradjon ki egészen. Eleinte felmegy a hőmérséklete a heves bomlás során akár 60-70 fokra, majd belakják a baktériumok, gombák, rovarlárvák. Lassan az ő ottlétüknek köszönhetően a hulladék térfogata a tizedére-husadára esik össze és teljesen szagtalanul fél-egy év alatt morzsalékony sötétbarna humusszá alakul minden légyszárú alkatrész. Ha maradt valami, ami nem alakult át eléggé, azt visszaszórjuk a kiürült helyre és kezdődhet újra az egész folyamat.

A kész komposztot felhasználhatjuk virágültetésre, veteményesek szerves anyag pótlására, fák tövéhez töltésre, de akár vékony rétegben egyenletesen a fű közé szórva is hasznosíthatjuk. Nem kell zsákot venni, nem kell beleszuszakolni, nem kell nézni, hogy mikor viszik már el... De kell egy komposztláda!

Ezen igyekszik ebben az évben segíteni Törökbálint Önkormányzata: a helyi környezetvédelmi alap terhére **KEDVEZMÉNYES KOMPOSZTLÁDA-OSZTÁST** hirdetnek a következő hetekben, aminek az előkészítésében és lebonyolításában a Kerekdomb Egyesület is közreműködik. Az önkormányzat és az egyesület honlapján és a nyomtatott sajtóban értesülhetnek a részletekről!

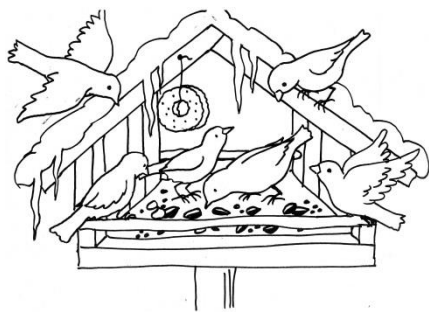
Addig egy kis ízelítő: **április 23-án, szombaton** (a hulladékudvarban leadhatják veszélyes és elektronikai hulladékaikat, és ehhez a programhoz csatolva) **10 órakor KOMPOSZTBONTÁS a Felsővár u. 68. alatt**, az erdő szélén! Nézzük meg egy év történéseit a komposztládában! Lássuk, mi is lett a sok hulladékból! Tényleg szagtalan? Hogy működik ez az egész? Ezt látni kell!!! (#24)

Minden érdeklődőt szeretettel várunk, akinek van 1 m² hely a kertjében arra, hogy egy komposztládában elősegítse ezt a természetes folyamatot. Egy lépés környezetünk állapotának javítása felé: végtelen mennyiségű hulladékból jóval kisebb térfogatú értékes anyag kinyerése, minden környezetterhelés nélkül...

Fernengel András

Madáretetés

Egyesületünk a korábbi évekhez hasonlóan ezen a télen is etette a település környéki erdőben a madarakat. 15 család 16 héten keresztül kb. 6 mázsa napraforgót helyezett ki a PET palackból kiképzett madáretetőkbé. (#25) Ezen a télen kettőről háromra növeltük az etető körök számát (focipálya kör, templom kör, felsővári kör) és megnyújtottuk az alsó kör hosszát. Nagyon fontos, hogy a megkezdett etetést folyamatosan végezzük, mert a kis testű madarak energia tartalékai jelentősen korlátozottak. Az idei tél hideg és hó tekintetében a madarak számára kedvező volt. Bizton állíthatom, hogy ezen elfoglaltság – séta a téli erdőben (hó, dér, zúzmara, harmat, köd, szikrázó napsütés) – kellemes, egészséges és a rohanó életmód mellett jó kikapcsolódás. Kis szerencsével őzekkel is találkozhatunk (nekünk többször is sikerült), bár ők ilyenkor természetesen kereket oldottak. Szívdobogtató látvány, amikor a madárcák az etető körül repdesve keresik az enivalót az éppen üres etetőknél,

illetve annak feltöltése után nem sokkal már odamerészkednek csipegetni. Érdekes megfigyelésekre jutottunk: bizonyos helyeken jobban fogyott az enivaló, más helyeken kevésbé. Ennek okát azonban nem sikerült megfejtetni. Az is egy új megfigyelés, hogy még a harkályok is felszedegetik az etető alá pottyant magokat a téli szűkös hónapokban. (#26) (#27) (#28) (#29) (#30) (#31) (#32) (#33) Jó találkozni az erdőben más természetkedve-

lőkkel, legyen az futó, túrázó vagy kutyasétáltató (kevésbé kellemes ha a motorozók verik fel az erdő csendjét). A teljes képhez hozzátartoznak a felmerülő nehézségek is, mint például az eső, a sár, a napraforgó súlya, etetőket eltulajdonítók, PET palack kupak gyűjtők „tréfái” (elviszik a kupakot, a magok pedig kifolynak).

Az erdő védelme érdekében egyesületünk közreműködésével korábban sorompók és oszlopsorok kerültek elhelyezésre, hogy autósok és kvadosok ne hajthassanak be a védett területre. Februárban egy ilyen lezárási helyen egészített ki egyesületünk öt „markos legénye” egy pollersort. (#34)

Akik kedvet kaptak a madáretetésre azokat várjuk - keressék meg egyesületünket, csatlakozzanak hozzánk a következő szezonban!

Élvezzük és védjük együtt az erdőt!

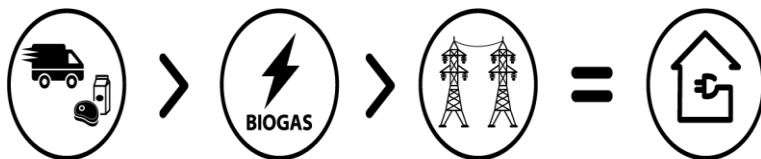
Somkert Zoltán

Törökbálinti cég Európa top 10 környezetvédelmi vállalata között

A Biofilter Környezetvédelmi Zrt. Európa legjobb 110 cégének egyike lett a 2015-2016-os évben az European Business Awards-on (EBA), ezen belül is a legjobb 10 vállalat közé került a 'Környezetvédelem és vállalati fenntarthatóság' kategóriában, elnyerve ezzel a rangos Ruban D'Honneur kitüntetést. A környezetvédelem Európa- és világszerte kiemelten fontos kérdés – az, hogy ebben egy magyar cég is iránymutató lehet, gazdasági és társadalmi szempontból is nagy elismerés. (#35) A 110 kitüntetett cég 32 000 cég közül került kiválasztásra.

ÉLELMISZERHULLADÉKBÓL MEGÚJULÓ ENERGIA

1 év alatt:

11 097 tonna
élelmiszerhulladékot
szállít el

ebből 6,43 millió m³
biogáz állítható elő

14,48 millió kWh
villamosenergia
keletkezik

6 999 háztartás
éves
áramfogyasztása

A főképpen éttermekből és egyéb vendéglátóegységekből begyűjtött használt olaj biodízel célú hasznosításával, továbbá az ételhulladék biogáz célú hasznosításával tavaly nagyjából 20 ezer tonna széndioxid-terheléstől óvta meg a környezetet a Biofilter. Az alábbi ábrán a Biofilter által 2015-ben begyűjtött és elszállított élelmiszerhulladék és állati melléktermék hasznosításának folyamata látható.

Forrás: Biofilter Zrt.

A nagy kérdés: Kék lesz vagy sárga?

**Mármint buszaink színe július
elsejétől...**

Senki nem tudja a választ erre sem, és sok más, ennél fontosabb kérdésre sem...

A budapesti közgyűlés döntése értelmében a Volán veszi át a nyár közepén a Budapestre irányuló buszok üzemeltetését az egész agglomerációban. Eddig is ott volt a buszokon a felirat, hogy a Volán mint a BKK alvállalkozója szállít minket, de most alapvetően más lesz a helyzet. Az ígéret szerint az agglomeráció lakói semmit nem fognak érezni a váltásból: a menetrendek, az árak, a végállomás marad a régi. Ez azonban csupán egy többször elhangzott ígéret, kérdés, hogy betartják-e? Egy másik kérdés, hogy meddig? Mert a szűkös anyagi lehetőségekre hivatkozva, fél év, egy év, két év múlva rezzenéstelen arccal bejelentheti a cég, hogy nem tudja a korábbi színvonalat tartani, ezen vagy azon változtatni kényszerül. Láttunk már ilyet néhányszor.

Április közepén átadják az örmezői csomópontot, (#36) ami meggyorsítja majd a be- és kiutazást, az átszállások is gördülékenyebbek lesznek. De hol lehet majd bérletet vásárolni? Mi lesz a Futár kijelzőjével (#37) a Munkácsy utcában? Mi lesz a kért változtatásokkal (busz-útvonal a Kerekdomb utcába, az esti 172-173 buszok felcserélése, a 140 járat beküldése a Kelenföldi pu végállomásra), amiket most lesöpörtek az asztalról, arra hivatkozva, hogy az átállásig már nem nyúlnak semmihez? Hogy lesz az, hogy a váltás után a jelenleg Törökbálinton átmenő sárga Volán buszokon más tarifa lesz érvényben, mint a mostani kék buszokon? És továbbra is fizetnünk kell-e azt az évi 150 milliót, amit azért tett hozzá a közlekedéshez Törökbálint, hogy ilyen sűrűségű ellátásunk lehessen kék buszokkal. (Ez egyébként csupán néhány százaléka az összes költségnek, de sok település egy fillért sem fizetett soha, pld. Budakeszi sem.) Szóval a kérdések sorakoznak, és mivel nem a település szintjén dőlnek el, csak várjuk, hogy az illetékes elv urak döntsenek.

Fernengel András

Tiszta otthon környezetbarát megoldásokkal

A környezettudatos szemléletmód háztartásunkban történő alkalmazásának számos előnye van. Az energiahatékonyság, a tudatosabb vízfelhasználás és hulladékgazdálkodás, a fenntartható élelmiszerfogyasztás és a vegyszermentes háztartás költséghatékonyabb, egészséges, gyermekeink és unokáink számára is fenntartható és példamutató életmódot kínál.

Otthonunk tisztántartása mindennapi ügyünk. A manapság használt modern tisztítószeresek azonban a környezetbarát jelzõt általában nem mondhatják magukénak, sokszor lehetnek allergiás megbetegedések kiváltói, az arra érzékenyeknél légúti, bőr tüneteket is okozhatnak. Ezek kiváltására újra egyre népszerűbbek a természetes alapanyagú tisztítószeresek, amelyek olcsóbb és egészségesebb módszereket kínálnak.

A környezetbarát tisztítószeresek néhány általános ismérve, hogy természetes anyagokból készülnek, a használatuk nem veszélyes, közben nem keletkezik/szabadul fel káros anyag (pl. foszfát), csomagolásuk anyagtakarékos és újrafelhasználható, előállításuk környezetbarát módon történik, zöld tanúsítással rendelkeznek.

A legfontosabb, szinte minden háztartásban előforduló, vagy könnyen beszerezhető jól bevált tisztítószeresek:

Ecet: Az ecet fertőtlenítő- és vízkőoldószer, amely vízzel hígítva nagyon hatásos tisztítószer. Fürdőszoba, üveg és tükör felületeket is lemoshatunk vele. Zsíros szennyeződések esetén mosószódát is tegyünk az ecetes vízbe. Mosáshoz is használható: eltünteti az izzadtság, kávé és teafoltokat, öblítőként használva lágyítja a mosott ruhát. A hűtő tisztítására és szagtalanításra is alkalmas, előző esetben ecetes vízzel töröljük át a hűtőt, az utóbbihoz pedig a hígított ecetet hagyjuk a hűtőben egy időre.

Szódabikarbóna: A szódabikarbóna (nátrium-hidrogén-karbonát) lúgos, vízben jól oldódó fehér por. Az ecethez hasonlóan kevés víz hozzáadásával, súrolószerként remekül helyettesíti a modern tisztítószereseket (üveg, műanyag, fém felületek tisztítására). A hűtőszekrény szagtalanításához néhány kanálnyi tegyünk egy tálban a hűtőbe és kiválóan magába szívja a szagokat. Ecettel vegyítve az eldugult lefolyón is segít. Vízzel pasztává keverve felhasználható zsiradék, folt és pecsét eltávolítására.

Teafaolaj: A teafaolaj az ausztrál teafa (*Melaleuca alternifolia*) illóolaja, amely kiváló, antiszeptikus hatású, baktérium-, vírus- és gombaölő szer. A gyógyászatban történő

alkalmazása mellett a háztartásban is nagyon hasznos lehet. Mosásnál az öblítőbe cseppenthetünk a fertőtleníteni kívánt ruha (fehérmű, törölközők, stb.) mosásakor. Kiváló megoldás a fürdőszobai penészre, de felmosáshoz, általános fertőtlenítésre is alkalmas. Levegő tisztítására, rovarok távol tartására pár cseppet levendulaolajjal keverve párologtassunk.

Mosószóda: A mosószóda (nátrium karbonát) egy természetes vegyület, amely zsíroltó, vízlágyító és tisztító tulajdonságokkal bír. Kiválóan alkalmas erősen szennyezett felületek és ruhák tisztítására, továbbá eldugult lefolyók és csatornák feloldására.

Só: A só a szódabikarbónához hasonlóan alkalmas a hűtő szagtalanítására, pár csepp illóolajjal tetszőlegesen illatosítható. Régóta használjuk folttisztításra és az edények aljára leégett szennyeződések is eltávolíthatóak, ha az edénybe töltött vízbe egy marék sót szórunk, felforraljuk, és tisztítás előtt állni hagyjuk.

A fentiekben ismertetett néhány példa segítséget nyújthat abban, hogy otthonunk tisztántartása során is törekedjünk az egészségesebb megoldásokra.

Kelemen Ági

Kerékpáros ügyek

A nyár elejére nagyot növekszik a törökbálinti kerékpáros hálózat. A tavaly engedélyezett szakaszokon felfestésre kerülnek a kerékpáros nyomok. Így bekapcsolódik a hálózatba a Kisfaludy utca alsó szakasza, a Vasút utca; a Deák Ferenc utca alsó szakasza, az Árpád utca, a Mátyás utca, a Kápolna utca; a Kinizsi utca, a Szent István utca, a Károlyi utca; a Munkácsy Mihály utca felső szakasza; az Alsóerdősor utca, a Jázmin utca, a Hegyalja út. Kész vannak a tervek, az engedélyek is rendben vannak, az idő is meleg már, az anyagi háttér is rendelkezésre áll – semmi akadálya a nagy előrelépésnek! (#39) Így már két vonalon át lehet majd bringázni Diósra: az erdőn át a Petőfi tanya felé és az Anna hegyen keresztül.

A belső hálózat néhány eleme várákodik még. A Forrás utcánál a tervekben szereplő Tüskörhegyről levezető útra várunk; az Auchan mögött a forgalmi rend átszervezését javasoljuk majd a testületnek; a Sziget rendezése teszi majd lehetővé, hogy ne a Diódsi út mellett kelljen a járdán biciklizni; a Fűzfa utca – Téglagyár utca – Jókai utca ív pedig a Budapest-Balaton (Bu-Ba) kerékpárút megvalósítására várákodik.

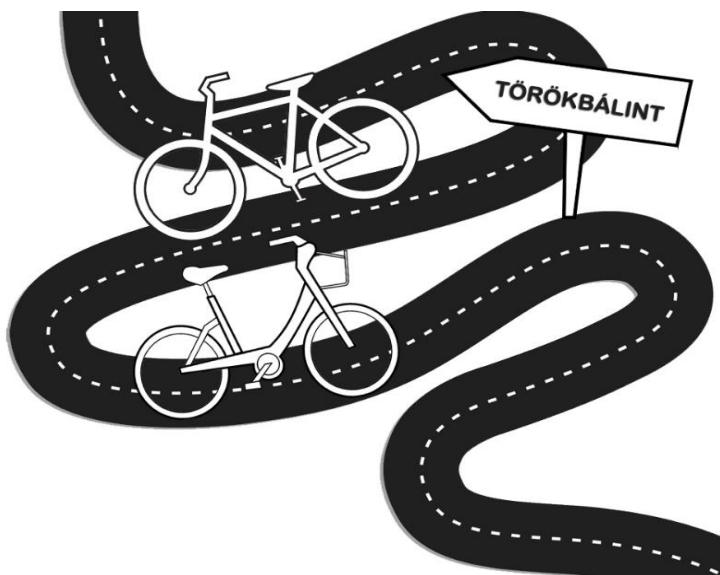
Várákozunk erre a Messiásként várt Budapest-Balaton kerékpárútra, amit 2017-re ígértek kiemelt kormányprogramként! Ez egyszerre megnyitná a belső hálózatunkat

Budaörs, Biatorbágy és Dél-Buda irányába is, de sajnos nem szolgálhatok jó hírekkel! Áll az előkészítés és nincs még döntés arról, hogy a kerékpárutakra költethető EU-s forrásokat a Balaton körre, a Rajka-Budapest szakaszra vagy a minket is érintő Budapest-Balaton útvonalra költik. Ide is bejátszik persze a Budapest - Pest Megye régiók szétválasztásának kérdése, amiről sokat lehet hallani... De nem várunk ölbe tett kézzel! Idén megterveztetjük a Mária Segítség kápolnától a Depo-n túl lévő Fűzfa utcáig a kerékpárutat (#40), hogy mire ideér a Kamaraerdő-Pistály felől a Bu-Ba, addigra rá tudjunk csatlakozni Törökbálint keleti szélén is!

A Dulácska völgyhídnál kialakított zöld záportározó építési munkálatai teljesen szétzúzták az ott húzódó földutat. (#41) Fontos fejlemény lesz idén az is, hogy a Károlyi utca és a Damjanich utca végétől az Auchan-ig kerékpáros és gyalogos közlekedésre alkalmas aszfaltozott út készül, reményeink szerint még ezen a nyáron.

Egyre inkább rendszerré áll össze a kerékpáros hálózat Törökbálinton. Az elmúlt évben kihelyezett kerékpártámaszok sok közintézményünknel lehetővé teszik a biztonságos tárolást is. (#42) Lassan, egyenletesen, haladunk. Még néhány év és készre jelenthetjük az egészet! (#43) Addig is használják! Használjuk!

Fernengel András

Neves borászok Törökbálinton!

Tavaly év elején a Kerekdomb Egyesület borbarátai felélesztették a Munkácsy Művelődési Ház által a korábbi években többször újrakezdett majd abbamaradt borkóstoló sorozatát.

Számos magyar és külföldi borászatot láttunk vendégül az elmúlt évben. Jellemzően a meghívott borászatok közvetlenül tiszteltek meg bennünket jelenlétükkel, de alkalmanként sommelierek, borkereskedő vagy saját magunk által összeállított borsorozatokat kóstoltunk. Az eddig eltelt bő év mintegy 10 alkalmából három alkalommal külföldi borokat kóstoltunk. Eddig a temes-rékási-, a szerémi- és egyik chilei borvidéken működő 1-1 borászat mutatkozott be nálunk. A rendszeres résztvevők egyöntetű véleménye alapján a 2015. év legnagyobb élménye Maurer Oszkár kóstolója volt az elmúlt ősszel. Elsősorban régi, őshonos magyar szőlőfajtákat termeszt és természetű borokat készít. Lenyűgöző személyiséggel! Elképesztő nemcsak szakmai műveltségéről adott tanúbizonyságot. Energikusságával, világlátásával, kiemelkedő történelmi tudásával, hazaszeretetével elkápráztatott bennünket.

Novemberben külső helyszínen, az etyeki borvidéken tettünk látogatást. Decemberben 8 különböző magyar borászat új borait kóstoltuk több feledhető tétellel az MMMH-ban.

A kóstolósorozat már idén is megkezdődött és folytatódik az MMMH-ban. Kialakult egy 20-30 fős társaság, akik rendszeres résztvevői a programnak. Továbbra is szívesen látunk mindenkit, nemcsak az egyesületen belülről. Az éppen aktuális eseményekről információkat Kerekdomb Egyesület honlapján és a Facebookon tesszük közzé.

Fekete Lajos

A Kerekdomb Egyesület Borbarátainak májusi vendége: Pók Tamás

Pók Tamás családjában apai és anyai ágon foglalkoztak szőlőtermesztéssel és borászkodással. Kertészeti Egyetem Termesztési karán végezte tanulmányait. Egerben az Egervin jogelődjénél, majd a Szőlészeti és Borászati Kutató Intézetben kezdte pályáját. Innen jutott ki Kaliforniába, a Napa-völgybe, a helyi borászatot tanulmányozni. Később Zwack Péter bátaapáti pincészetének termelési vezetését bízták rá.

„Ez volt az első alkalom, amikor felelősséggel kellett a borászattal foglalkoznom.” 1995-től a Pók-Polónyi Pincészetben dolgozott majd 2000-től alapító társtulajdonosként, ügyvezetőként csatlakozott a Monarchia kft-hez Egerben. 2008-ban önállósozott és azóta saját borászatában dolgozik és emellett Egerben, az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán szőlő- és bortermelést oktat angol nyelven.

Részlet egy korábbi Pók tamással készített beszélgetésből „Saját borászatomban jelenleg teljesen természetes, hagyományokra hagyatkozó, terroir borokat készítek a természet több ezer éves, kitaposott útját követve. A lehető legkevesebbet kívánok beavatkozni. Így nem használunk fajélesztőt, nem préselünk, és a bort a hordóból közvetlenül a palackba töltjük. Csak kénezünk és figyeljük a bort. Ennek nem csak filozófiai, hanem finánciális okai is vannak... Azonban pont ez az anyagi kényszer vezetett vissza nagyapám ódon pincéjébe. És ezzel a kör bezárult.”

Lejegyezte: Káli Ildikó, Forrás: Decanter magazin

Felhívás!!! - Tükörhegy

Az egyesület tagtéreképre rápillantva jól látszik, hogy egy nagy üres, egységesen tagmentes terület fehérlik Törökbálinton. Ez pedig a Tükörhegy újonnan beépített hatalmas területe. 20 éves egyesületünk nem tud olyan tevékenységet ajánlani, szervezni (erdőtakarítás, kerékpártúrák, faültetés, falocsolás, futóverseny szervezés, madáretetés, nomád táborok...), ami vonzó lenne egy környezettudatosan gondolkozó és élő tükörhegyi földinknek? A több ezres ott élő lakosságból senki nem érzi úgy, hogy közöttünk lenne a helye, amikor településünk környezetének védelméről, fejlesztéséről, élővilágának gazdagításáról, a lakosság környezeti érzékenységének növeléséről tanakodunk? Ezt nem tudom elhinni. De ha így van, akkor szeretnénk tanulni, fejlődni, korszerűsödni, amihez segítséget kérünk! Ezért pályázatot írunk ki! Kérjük mindazon Tükörhegyi lakosok segítségét, akik egyesületünkbe belépve segítenek nekünk (korosodó, ósdi, zöld kövületeknek) korszerű módszerekkel, új kommunikációs csatornákkal, szervezetfejlesztéssel, pr-tevékenységgel és marketing ötletekkel elérni a környezeti kérdésekre érzékenységet mutató törökbálintiakat, akár tükörhegyiek, akár más tájakon élnek.

Az első Tükörhegyi kerekdomb tagnak magam fogom befizetni első éves tagdíját és szép könyvjutalomban részesül! Várjuk az info@kerekdomb.hu címen az érdeklődők levélözönét!!!

Fernengel András

Ízelítő egyesületünk tavaszi programjaiból

- Veszélyeshulladék gyűjtés:
április 23. (szombat)
- Komposztálási bemutató:
április 23. (szombat)
- Kerekdomb a majálison is:
május 1. (vasárnap)
- Kerékpáros kirándulás a Velencei tóhoz:
május 8. (vasárnap)
- Üzemlétoztatás a Vertikál Nonprofit Zrt.-nél:
májusban
- Nomád táborozás:
június második felében
- A fiatal fák locsolása Törökbálint szerte:
július-augusztus hónapokban
- És bár még csak tavasz van, de már most szeretnénk felhívni a figyelmet a 21. Kerekdomb futásra, mely idén október 16-án kerül megrendezésre.

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a www.kerekdomb.hu oldalon.

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Felelős kiadó: dr. Horváth Gyöngyi

E számunk szerzői: Fernengel András, Kelemen Ági, dr. Szedlay Gyöngyi, Szóke Péter,

Fekete Lajos, Somkert Zoltán, Biofilter Zrt., Zeke Andrea, Káli Ildikó

Készült a Conin-Print Kft. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu